

Hugræn Innsæisþjálfun (HI)

HI 7 B – Að hrapa að ályktunum II

© Moritz, Woodward & Viðarsdóttir (12|22)

www.uke.de/mct

Birting myndefnis er með góðfúslegu leyfi listamanna og höfundarréttarhafa. Nánari upplýsingar (listamaður, titill) má finna í lok kynningar.

Að hrapa að ályktunum

Við tökum oft ákvörðun án þess að vita allan sannleikann

- Ástæður/kostir: ???
- Ókostir: ???

Að hrapa að ályktunum

Við tökum oft ákvörðun án þess að vita allan sannleikann

- Ástæður/kostir: Sparar tíma, veitir öryggi, lætur þig líta út fyrir að vera ákveðin/-n og hæf/-ur (Orðatiltækið: “Röng ákvörðun er betri en engin ákvörðun”)
- Ókostir: ???

Að hrapa að ályktunum

Við tökum oft ákvörðun án þess að vita allan sannleikann

- Ástæður/kostir: Sparar tíma, veitir öryggi, lætur þig líta út fyrir að vera ákveðin/-n og hæf/-ur (Orðatiltækið: “Röng ákvörðun er betri en engin ákvörðun”)
- Ókostir: Hætta á því að taka ranga ákvörðun

Að hrapa að ályktunum

Hvenær drögum við ályktanir án þess að vita allar staðreyndir málsins?

Hvenær?	Dæmi
...þegar við höfum takmarkaðan aðgang að upplýsingum	???
...þegar við alhæfum út frá fyrri reynslu	???
...þegar ákvörðunin skiptir litlu máli	???

Að hrapa að ályktunum

Hvenær drögum við ályktanir án þess að vita allar staðreyndir málsins?

Hvenær?	Dæmi
...þegar við höfum takmarkaðan aðgang að upplýsingum	Atvinnuviðtal: erfitt að vita mikið um vinnuumhverfið og vinnufélagana áður en þú byrjar að vinna.
...þegar við alhæfum út frá fyrri reynslu	???
...þegar ákvörðunin skiptir litlu máli	???

Að hrapa að ályktunum

Hvenær drögum við ályktanir án þess að vita allar staðreyndir málsins?

Hvenær?	Dæmi
...þegar við höfum takmarkaðan aðgang að upplýsingum	Atvinnuviðtal: erfitt að vita mikið um vinnuumhverfið og vinnufélagana áður en þú byrjar að vinna.
...þegar við alhæfum út frá fyrri reynslu	Alhæfing getur leitt til fordóma (“séð einn, séð þá alla”).
...þegar ákvörðunin skiptir litlu máli	???

Að hrapa að ályktunum

Hvenær drögum við ályktanir án þess að vita allar staðreyndir málsins?

Hvenær?	Dæmi
...þegar við höfum takmarkaðan aðgang að upplýsingum	Atvinnuviðtal: erfitt að vita mikið um vinnuumhverfið og vinnufélagana áður en þú byrjar að vinna.
...þegar við alhæfum út frá fyrri reynslu	Alhæfing getur leitt til fordóma (“séð einn, séð þá alla”).
...þegar ákvörðunin skiptir litlu máli	Velja tegund af köku, lit af sokkum, hvað skal borða í hádegismatinn o.s.frv. ...

Fljótfræðislegar ályktanir – dæmi

Þáttur	Dæmi
<p>Miklar áhyggjur af heilsu</p>	<ul style="list-style-type: none"> Fólk sem er með miklar áhyggjur af heilsu sinni halda oft að væg og óljós líkamleg einkenni (s.s. fæðingablettur) séu merki um alvarlegan sjúkdóm (s.s. húðkrabbamein)

Fljótfernislegar ályktanir – dæmi

Þáttur	Dæmi
Miklar áhyggjur af heilsu	<ul style="list-style-type: none"> Fólk sem er með miklar áhyggjur af heilsu sinni halda oft að væg og óljós líkamleg einkenni (s.s. fæðingablettur) séu merki um alvarlegan sjúkdóm (s.s. húðkrabbamein)
Loddari	<ul style="list-style-type: none"> Á Manhattan árið 2012, gekk hin þýsk-rússneska Anna Sorokin undir fölsku nafni þar sem hún þóttist vera Anna Sorokin, dóttir milljónamærings. Hún framdi fjölda glæpa, m.a. náði hún að svíkja 275.000\$ út úr bankakerfinu og vinum. Þegar hún gat ekki endurgreitt lánin notaði hún ýmsar afsakanir, s.s. að hún hefði lent í ágreiningi við föður sinn sem neitaði henni um aðgang að sjóðum hans. Sannfæring og sjálfstraust hennar fékk vini og viðskiptafélaga til að treysta henni í blindni. Það var ekki fyrr en ógreiddir reikningar byrjuðu að hlaðast upp að Sorokin var ákærð og dæmd fyrir þjófnað og svik. Ef fólk í kringum hana verið aðeins gagnrýnna á persónu hennar, bankayfirlitið og getu til að endurgreiða lánin hefði mögulega verið hægt að koma upp um hana fyrr.

Að hrapa að ályktunum - dæmi

- flökkusögur -

Eru tengls á milli fyrirtækisins sem framleiðir “Lucky Strike” og kjarnorkuárásarinnar á Japan?

Flökkusaga	Með og á móti	“sannanir”
<p>Hönnunin á sígarettupakka fékk fólk til að halda að fyrirtækið “Lucky Strike” hefði eitthvað með kjarnorku árásina á Japan að gera.</p>	<p>Með: ???</p> <p>Á móti: ???</p>	 <p>japanski fáninn</p>

Að hrapa að ályktunum - dæmi

- flökkusögur -

Eru tengls á milli fyrirtækisins sem framleiðir “Lucky Strike” og kjarnorkuárásarinnar á Japan?

Flökkusaga	Með og á móti	“sannanir”
<p>Hönnunin á sígarettupakka fékk fólk til að halda að fyrirtækið “Lucky Strike” hefði eitthvað með kjarnorku árásina á Japan að gera.</p>	<p>Með:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Það er rauður hringur með hvítum bakgrunni bæði á sígarettupakkanum og japanska fánanum. • Gullni hringurinn á sígarettupakkanum gæti táknað geislavirkni. • “Lucky Strike” gæti þýtt “Vel heppnuð árás” • Fyrirtækið breytti hönnun sígarettupakkans í seinni heimsstyrjöldinni, áður var bakgrunnurinn hvítur. <p>Á móti: ???</p>	 <p>japanski fáninn</p>

Að hrapa að ályktunum - dæmi

- flökkusögur -

Eru tengls á milli fyrirtækisins sem framleiðir “Lucky Strike” og kjarnorkuárásarinnar á Japan?

Flökkusaga	Með og á móti	“sannanir”
<p>Hönnunin á sígarettupakka fékk fólk til að halda að fyrirtækið “Lucky Strike” hefði eitthvað með kjarnorku árásina á Japan að gera.</p>	<p>Með:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Það er rauður hringur með hvítum bakgrunni bæði á sígarettupakkanum og japanska fánanum. • Gullni hringurinn á sígarettupakkanum gæti táknað geislavirkni. • “Lucky Strike” gæti þýtt “Vel heppnuð árás” • Fyrirtækið breytti hönnun sígarettupakkans í seinni heimsstyrjöldinni, áður var bakgrunnurinn hvítur. <p>Á móti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gullni hringurinn var á sígarettupakkanum fyrir árásina. • Merkingin breyttist nokkrum sinnum á árunum 1940/1941 í auglýsingaskyni, en kjarnorkuárásin var gerð 1945. • Nafnið var fundið upp á gullgrafaratímabilinum. Nafnið “Lucky Strike” var fyrst skráð árið 1871. Fyrsta auglýsingin var með hamar sem benti til himna, sem táknaði heppni gullgrafara. 	 <p>japanski fáninn</p>

Að hrapa að ályktunum - dæmi - flökkusögur -

Eru tengls á milli fyrirtækisins sem framleiðir Lucky Strike sígarettur og kjarnorkuárásarinnar á Japan?

Nei!

Hvernig verða samsæriskenningar til?

???

Hvernig verða samsæriskenningar til?

- Þær eru oft meira spennandi en raunveruleikinn!
- Þær byggja á staðhæfingum sem erfitt er að sannreyna (t.d. að merkingin á pakkanum tákni Japan og að gullni hringurinn tákni geislavirkni).
- Þær innihalda ekki aðrar skýringar (t.d. getur “Lucky Strike” einnig táknað heppni).
- Flökkusögur byggja stundum á staðreyndum sem eru teknar úr samhengi. Mikilvægi þessara smáatriða er einnig stórlega ýkt (merkingunni á pakkanum var vissulega breytt í seinni heimstyrjöldinni, en það sannar ekki neitt).

Hvernig verða samsæriskenningar til?

- Það eru til fjölmörg dæmi þess að minnihlutahópum og öðrum sem voru fyrirlitnir af samfélaginu var kennt um óviðráðanlega atburði og stórslys. Til dæmis á miðöldum var göldrum eða trúarlegum minnihlutahópum oft kennt um ef uppskera var léleg.
- Þessar einföldu skýringar minnkuðu spennu og ótta og gáfu fólki trú um að þau hefðu stjórn á aðstæðum.

Af hverju erum við að þessu?

- Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum um eitthvað án þess að taka til greina allar tiltækar upplýsingar.

Af hverju erum við að þessu?

- Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum um eitthvað án þess að taka til greina allar tiltækar upplýsingar.
- Skynjun á raunveruleikanum hjá mörgum [þó ekki öllum!] einstaklingum með geðrofseinkenni er ólíkur skynjun annarra. Ólíklegar túlkanir, sem flestir aðrir væru ósammála, eru oft teknar til greina.

Hvernig geðrof getur leitt til rangtúlkunnar – dæmi

Atburður	Útskýringar í geðrofi	Aðrar skýringar
Það er skrítið bragð af matnum	Einhver hefur sett eitur í matinn	Skemmt hráefni í matnum
Kærastan þín lyktar öðruvísi en vanalega eitt kvöldið þegar hún kemur heim	Þú ert alveg viss um að hún sé að halda framhjá.	Kærastan þín er að prófa nýtt ilmvatn og býður eftir hrósi frá þér.
Lagið “Hero” með Maria Carey er spilað nokkrum sinnum í útvarpinu eina vikuna	Þetta er skilaboð um að þú eigir eftir að bjarga heiminum.	Þessi útvarpsstöð spilar popp tónlist

Getur einhver deilt eigin reynslu?

Æfing

- Á næstu glærum verða sýndar myndir af mismunandi málverkum. Reyndu að finna út hver sé rétti titillinn á hverju málverki og útiloka þá sem passa ekki.

Æfing

- Á næstu glærum verða sýndar myndir af mismunandi málverkum. Reyndu að finna út hver sé rétti titillinn á hverju málverki og útiloka þá sem passa ekki.
- Ræðið *rökin með og á móti* hverjum svarmöguleika.

Æfing

- Á næstu glærum verða sýndar myndir af mismunandi málverkum. Reyndu að finna út hver sé rétti titillinn á hverju málverki og útiloka þá sem passa ekki.
- Ræðið *rökin með og á móti* hverjum svarmöguleika.
- Takið einnig fram hversu viss þið eruð með ykkar svör.

Æfing

- Á næstu glærum verða sýndar myndir af mismunandi málverkum. Reyndu að finna út hver sé rétti titillinn á hverju málverki og útiloka þá sem passa ekki.
- Ræðið *rökin með og á móti* hverjum svarmöguleika.
- Takið einnig fram hversu viss þið eruð með ykkar svör.
- Takið sérstaklega eftir atriðum sem geta útilokað einhverja svarmöguleika.

- a. Góðar fréttir
- b. Látið barn
- c. Hreinsunin
- d. Sorgarfréttir

- a. Góðar fréttir
- b. Látið barn
- c. Hreinsunin
- d. Sorgarfréttir
(Peter Fendi, 1838)

- a. Menntun
- b. Fyrir messu
- c. Klaustursúpan
- d. Hreinsunin

- a. Menntun
- b. Fyrir messu
- c. Klaustursúpan
(Anton Mangold, 1888)
- d. Hreinsunin

- a. Stríð
- b. Endurkoma krists
- c. Svartur hestur
- d. Rugguhesturinn

- a. Stríð
(Henri Julien F. Rousseau, 1894)
- b. Endurkoma kristis
- c. Svartur hestur
- d. Rugguhesturinn

- a. Eitrunin
- b. Af hverju giftist ég honum?
- c. Sjálfsmorð
- d. Örvæntingarfull móðir

- a. Eitrunin
- b. Af hverju giftist ég honum?
(Murray, ca. 1940)
- c. Sjálfsmorð
- d. Örvæntingarfull móðir

- a. Uppreisn
- b. Dagur á markaðnum
- c. Hátíð
- d. Barnaleikar

- a. Uppreisn
- b. Dagur á markaðnum
- c. Hátíð
- d. Barnaleikar
(Pieter d. Ä. Bruegel, 1560)

Valfrjálst: Myndband

Valfrjálst: Myndband sem snýr að efni dagsins má finna á eftirfarandi vefslóð:

http://www.uke.de/mct_videos

Ræðið hvernig myndbandið tengist efni dagsins.

[fyrir meðferðaraðila:

sum myndböndin innhalda málfar sem gæti verið óviðeigandi fyrir suma áhorfendur eða eftir menningu. Vinsamlegast horfið á myndböndin fyrir fram áður en tekin er ákvörðun um hvort þau verði sýnd.]

- a. Ólöglega fjárhættuspilið
- b. Svindlari með hjartaásinn
- c. Eitrunin
- d. Hertogaynjan tapar húsinu

- a. Ólöglega fjárhættuspilið
- b. Svindlari með hjartaásinn
(Georges de la Tour, 1630)
- c. Eitrunin
- d. Hertogaynjan tapar húsinu

- a. Uppgröfturinn
- b. Tveir karlmenn horfa á tunglið
- c. Vampírubanar
- d. Sólmyrkvi

- a. Uppgröfturinn
- b. Tveir karlmenn horfa á tunglið
(Caspar David Friedrich, 1819)
- c. Vampírubanar
- d. Sólmyrkvi

- a. Hvíld í skóginum
- b. Flóttinn
- c. Útkeyrðar konur
- d. Hin slasaða

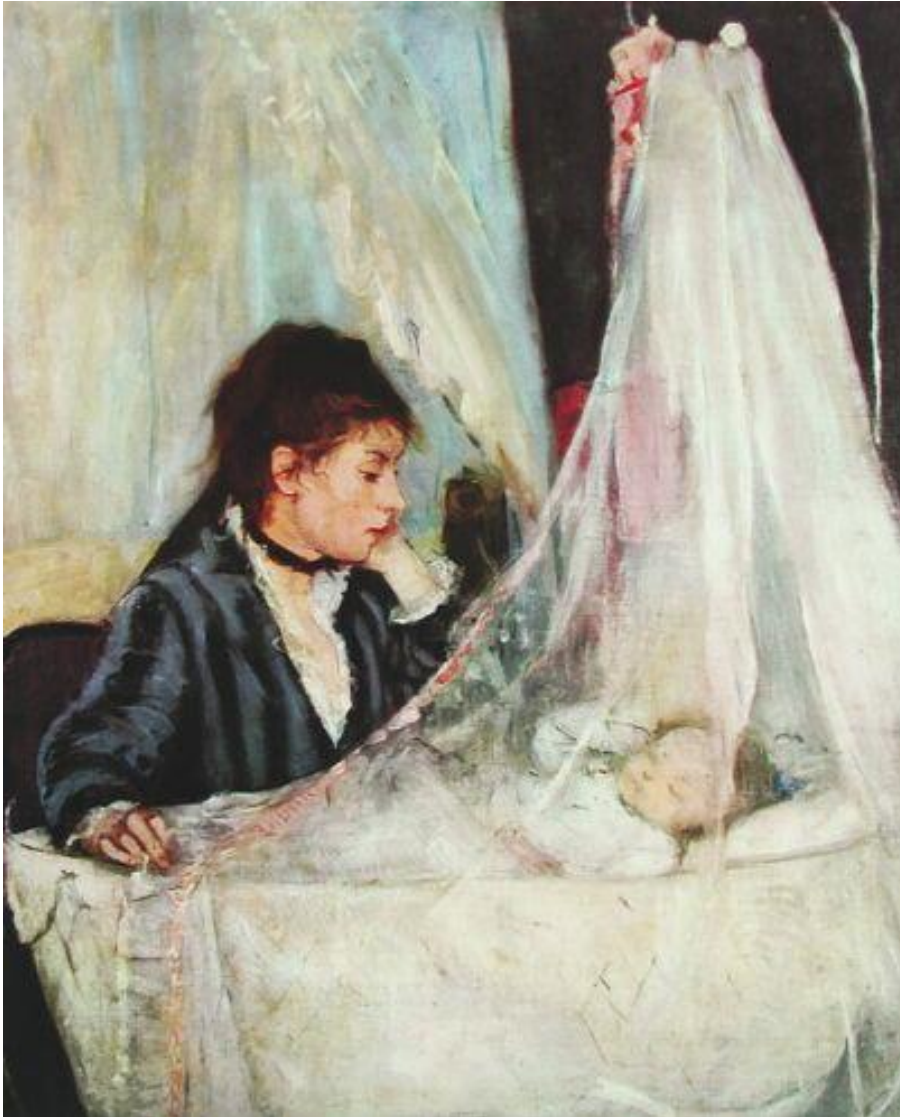
- a. Hvíld í skóginum
(F.G. Waldmüller, 1793-1865)
- b. Flóttinn
- c. Útkeyrðar konur
- d. Hin slasaða

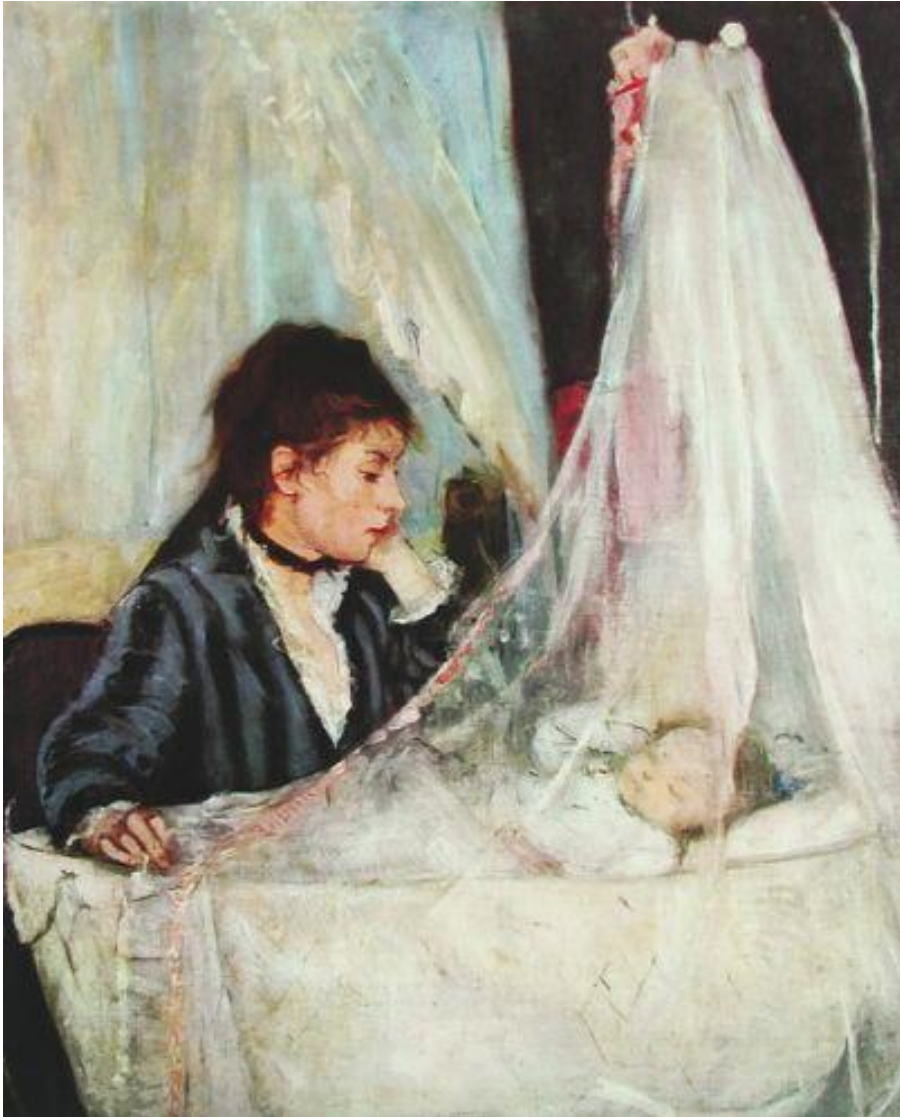
- a. Síðasta máltíðin
- b. Gefa kaninum að borða
- c. Leikfélagar
- d. Páskadagur

- a. Síðasta máltíðin
- b. Gefa kaninum að borða
(Felix Schlesinger, 1833-1910)
- c. Leikfélagar
- d. Páskadagur

- a. Síðasti andardrátturinn
- b. Dauðvona barn
- c. Vögguvísa
- d. Móðir við vögg

- a. Síðasti andardrátturinn
- b. Dauðvona barn
- c. Vögguvísa
- d. Móðir við vögg
(Morisot Berthe, 1872)

- a. Boðið upp í dans
- b. Hálsnudd
- c. Á meðan klæða sig
- d. Gripinn glóðvolgur

- a. Boðið upp í dans
- b. Hálsnudd
- c. Á meðan klæða sig
(Joseph Caraud, 1868)
- d. Gripinn glóðvolgur

- a. Alkahólistar
- b. Leiklist
- c. Þvottakonur
- d. Konur að strauka

- a. Alkahólistar
- b. Leiklist
- c. Þvottakonur
- d. Konur að strauka
(Edgar Degas, 1884)

- a. Eftir uppskeru
- b. Sællífsland
- c. Hauslaus kjúklingur
- d. Matareitrun

- a. Eftir uppskeru
- b. Sællífsland
(Pieter d. Ä. Bruegel, 1567)
- c. Hauslaus kjúklingur
- d. Matareitrun

- a. Út með illa anda
- b. Kraftaverkið
- c. Ferðapresturinn
- d. Sjónhverfingamaður

- a. Út með illa anda
- b. Kraftaverkið
- c. Ferðapresturinn
- d. Sjónhverfingamaður
(Hieronymus Bosch, 1480)

- a. Erfidrykkja
- b. Bænastund
- c. Hádegisverður
- d. Spilakvöld

- a. Erfidrykkja
- b. Bænastund
- c. Hádegisverður
(Albin Egger-Lienz, 1910)
- d. Spilakvöld

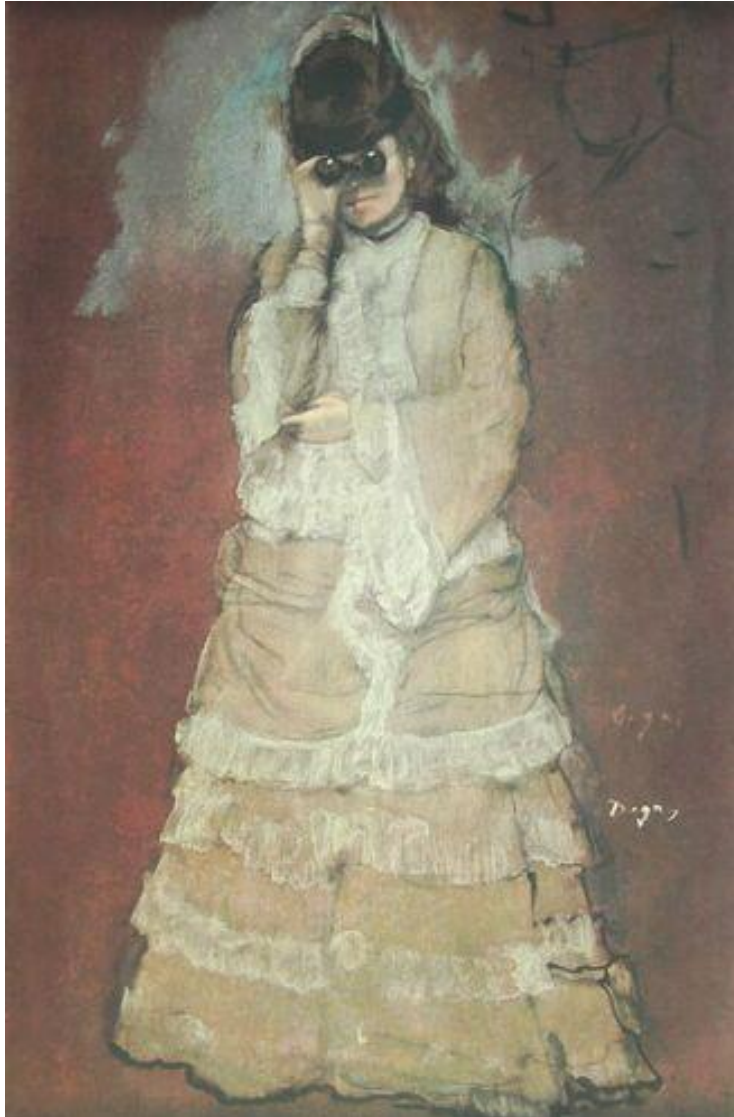

- a. Stúlka drekkur vín með tveimur cavaliers
- b. Bónorðið
- c. Tvíburarnir
- d. Hátíðlegur kvöldverður

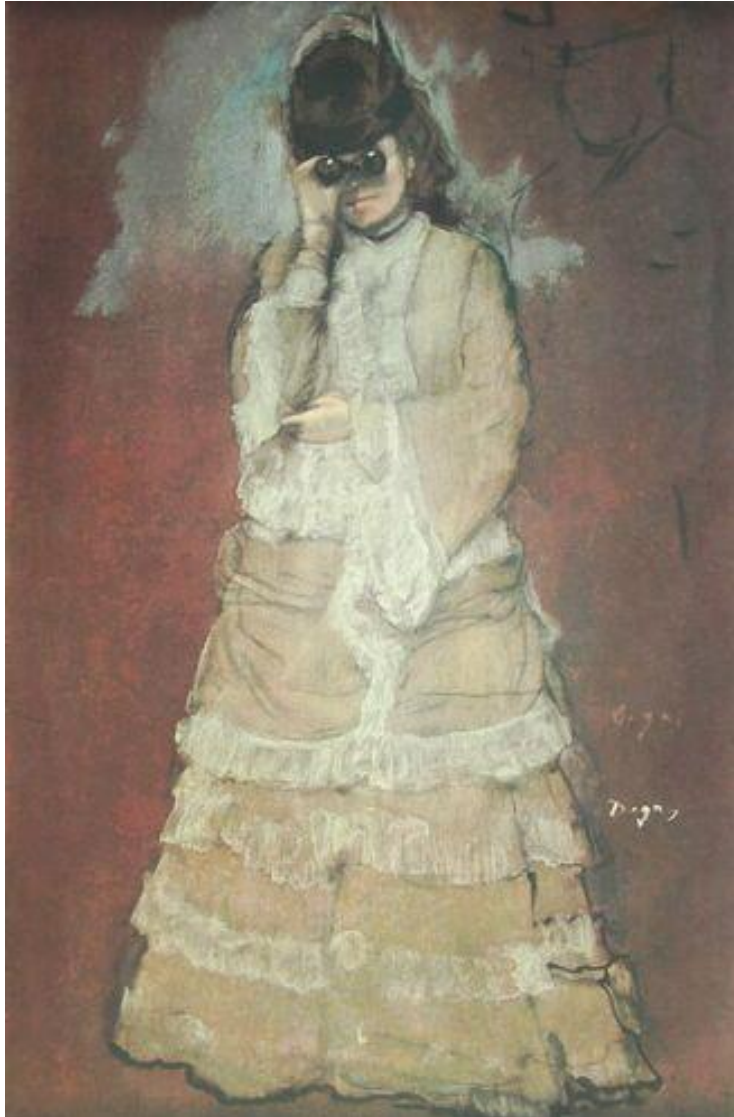

- a. Stúlka drekkur vín með tveimur cavaliers
(Jan Vermeer van Delft, 1660)
- b. Bónorðið
- c. Tvíburarnir
- d. Hátíðlegur kvöldverður

- a. Karnival í Venice
- b. Stúlka með kík
- c. Leynilögreglan
- d. Demanturinn

- a. Karnival í Venice
- b. Stúlka með kíkí
(Edgar Degas, 1834-1917)
- c. Leynilögreglan
- d. Demanturinn

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfernislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfernislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).
- **Dæmi:** Einhver sem talar mjög hægt og sýnir lítil svipbrigði. *Er hann með þroskaskerðingu?*
- Forðist að draga fljótfernislegar ályktanir:
Þetta gætu líka verið aukaverkanir lyfja.

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfernislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).
- **Dæmi:** Einhver sem talar mjög hægt og sýnir lítil svipbrigði. *Er hann með þroskaskerðingu?*
- Forðist að draga fljótfernislegar ályktanir:
Þetta gætu líka verið aukaverkanir lyfja.
- Þegar eitthvað skiptir litlu máli er hröð ákvarðanatataka hjálpleg (t.d. þegar velja á tegund af jógúrti eða köku).

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfernislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).
- **Dæmi:** Einhver sem talar mjög hægt og sýnir lítil svipbrigði. *Er hann með þroskaskerðingu?*
- Forðist að draga fljótfernislegar ályktanir:
Þetta gætu líka verið aukaverkanir lyfja.
- Þegar eitthvað skiptir litlu máli er hröð ákvarðanatataka hjálpleg (t.d. þegar velja á tegund af jógúrti eða köku).
- Það er mannlegt að gera mistök – gerum ráð fyrir því að hafa stundum rangt fyrir okkur.

Tenging við daglegt líf

Lærdómur:

- Þegar eitthvað skiptir miklu máli skal forðast að taka fljótfernislega ákvörðun og taka til greina allar upplýsingar (“allur er varinn góður”).
- **Dæmi:** Einhver sem talar mjög hægt og sýnir lítil svipbrigði. *Er hann með þroskaskerðingu?*
- Forðist að draga fljótfernislegar ályktanir:
Þetta gætu líka verið aukaverkanir lyfja.
- Þegar eitthvað skiptir litlu máli er hröð ákvarðanatataka hjálpleg (t.d. þegar velja á tegund af jógúrti eða köku).
- Það er mannlegt að gera mistök – gerum ráð fyrir því að hafa stundum rangt fyrir okkur.
- Byggið mikilvægar ákvarðanir á traustum staðreyndum. Hafið alltaf í huga hvaða afleiðingar rangar ályktanir og túlkanir geta haft.

Hvernig tengist þetta geðrofi?

Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum og vera ofurviss um ákvörðun sína. Hröð ákvarðanataka er líklegri þegar við erum undir miklu álagi.

Hvernig tengist þetta geðrofi?

Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum og vera ofurviss um ákvörðun sína. Hröð ákvarðanataka er líklegri þegar við erum undir miklu álagi.

Dæmi: Silvía lýsir því yfir að lækurinn hennar sé fyrrverandi kærasti hennar sem hefur verið að reyna að ná til hennar í mörg ár sem geðlækur.

Bakgrunnur: Bæði eru þau úr sama smábæ og hann heitir það sama og fyrrverandi kærasti hennar.

En!: Þetta er tilviljun

Hvernig tengist þetta geðrofi?

Rannsóknir sýna að í geðrofi hefur fólk tilhneigingu til að hrapa að ályktunum og vera ofurviss um ákvörðun sína. Hröð ákvarðanataka er líklegri þegar við erum undir miklu álagi.

Dæmi: Silvía lýsir því yfir að lækinn hennar sé fyrrverandi kærasti hennar sem hefur verið að reyna að ná til hennar í mörg ár sem geðlæknir.

Bakgrunnur: Bæði eru þau úr sama smábæ og hann heitir það sama og fyrrverandi kærasti hennar.

En!: Þetta er tilviljun

Mikilvægt er að taka tillit til margskonar upplýsinga. Ræðið mismunandi ástæður og skoðanir við fólk sem þið treystið.

Takk fyrir tímann!

fyrir meðferðaraðila:

Vinsamlegast afhentu vinnublöð. Kynntu app okkar COGITO (sækja án endurgjalds).

www.uke.de/mct_app

Myndir í þessum þætti voru notaðar með óbeinu (creative commons leyfi) eða beinu leyfi frá listamönnunum hér að neðan, sem við viljum færa okkar bestu þakkir! Heilan lista er hægt að finna á www.uke.de/mct. Ef við höfum óviljandi brotið á höfundarétti, viljum við biðjast afsökunar. Í slíku tilfalli biðjum við listamenn um leyfi til að nota verk þeirra undir “fair use” stefnunni.

Die in diesem Modul verwendeten Bilder wurden mit der indirekten (creative commons Lizenz) oder direkten Zustimmung der untenstehenden Künstler reproduziert, wofür wir uns herzlich bedanken möchten! Eine vollständige Liste ist hinterlegt auf www.uke.de/mkt. Sollten wir unbeabsichtigt gegen das Urheberrecht verstoßen haben, so bitten wir dies vielmals zu entschuldigen und bitten nachträglich um die Verwendungserlaubnis.

Nafn ljósmyndara/listamanns Name Fotograf/Künstler	Heimild/ Quelle	Nafn myndar/ Name des Bildes	CC = used with corresponding creative commons license; PP = used with personal permission of artist CC = genutzt unter creative commons Lizenz, PP = verwendet mit persönlicher Zustimmung des Künstlers	Lýsing/Kurzbeschreibung
Oiseau '3'	flickr	LUCKY STRIKE	CC	Lucky Strike cigarette box/ Zigarettenschachtel

All reproduced paintings are in the public domain because their copyright has expired (all artists died more than 70years ago).

Alle abgebildeten Kunstwerke sind gemeinfrei (“public domain”), da die Schutzfrist des Urheberrechts unseres Wissens abgelaufen ist (“public domain”; alle Künstler verstarben vor mindestens 70 Jahren). Alle Reproduktionen gelten ebenfalls als gemeinfrei.

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Samsæriskenning	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Rök með?</p>	

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Samsæriskenning	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Ástæður USA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “Tækni sigur” í samkeppni við Sovétríkin um ferðir til geimsins, sem höfðu verið á undan að senda gervihnött út í geiminn 2. Dregur athyglina frá Víetnamstríðinu 3. NASA falsaði landinguna vegna hræðslu við niðurskurð frá ríkinu 	 <p>A photograph of an astronaut in a white spacesuit standing on the lunar surface. To the left, an American flag is planted in the ground. The surface is dark and dusty with visible footprints.</p>

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Með: ???</p>	

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Með:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fáninn hreyfist: ómögulegt þar sem það er ekki neitt andrúmsloft/veður á tunglinu 2. Mynd af stjörnulausum himni og mismunandi skuggum bendir til að myndin sé tekin í stúdíói 3. Í skilaboðum Armstrongs geimfara: hann var of snöggur að svara skilaboðum Nixon forseta. Útvarpsmerki þurfa lengri tíma til að sendast á milli en það tók Armstrong að svara. 	 <p>A photograph of an astronaut in a white spacesuit standing on the lunar surface. To the left, an American flag is planted in the ground. The surface is dark and dusty with visible footprints. The background is the black void of space.</p>

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Á móti: ???</p>	

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Flökku- sögur	Með og á móti	“Sönnun”
<p>Sagt er að landingin á tunglinu árið 1969 hafi aldrei átt sér stað og hafi var eingöngu verið tilbúningur.</p>	<p>Á móti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ástæðan fyrir því að flaggið sveiflast er vegna þess að því haldið uppi með stuðningsbandi 2. Næturmyndir ná ekki að fanga veika ljósgjafa með tímastillingu → því eru engar stjörnur 3. Mismunandi skuggar eru vegna þess að yfirborð tunglsins er ójafnt 4. Viðtalið hafði verið klippt til að koma í veg fyrir langar þagnir í samtali Nixon og Armstrong 	 <p>A photograph of an astronaut in a white spacesuit standing on the lunar surface. To the left, an American flag is planted in the ground. The surface is dark and dusty with visible footprints. The background is the black void of space.</p>

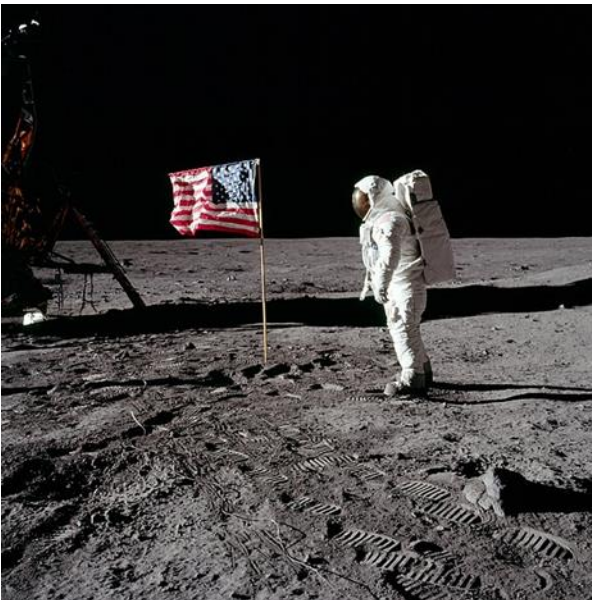

Að hrapa að ályktunum dæmi

- Flökkusögur -

Var landingin á tunglinu tilbúningur?

Nei!

Leikstjórinn Roland Emmerich (Independence Day):
“Landingin á tunglinu (...) var einfaldlega of góð. Það hefði verið ómögulegt að sviðsetja slíkt árið 1960. Það væri jafnvel erfitt að sviðsetja slíkt í dag, þrátt fyrir mun betri tækni.”

Heimild: Þýska sjónvarpsstöðin ZDF: “Varist samsæri” [Beware conspiracy]

Hvernig byrja slíkar flökkusögur og samsæriskenningar?

???

Hvernig byrja slíkar flökkusögur og samsæriskenningar?

- Þær eru oft meira spennandi en raunveruleikinn.
- Þær eru oft byggðar á staðreyndum sem er erfitt að sanna og fólk trúir auðveldlega (t.d. að fáninn hreyfist bendir til þess að myndin hafi verið tekin á jörðinni).
- Þær innihalda engar aðrar skýringar (t.d. að stjörnulaus himinn getur verið útskýrður með tæknilegum takmörkunum næturljósmyndunar).
- Flökkusögur taka staðreyndir úr samhengi og blása þær upp.